

Další zprávy

Časopis pro pěstování matematiky, Vol. 97 (1972), No. 3, 342--345

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/108676>

Terms of use:

© Institute of Mathematics AS CR, 1972

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

ale důkladná znalost a pochopení základních pojmů a především metod a myšlenkových postupů, jichž se v matematice používá. V oboru teorie vyučování matematice se vždy snažil postavit školské teorie na pevný vědecký základ. Jednalo se zejména o rozvoj pojmu čísla. Jeho kniha [2] byla vlastně první českou teoretickou učebnicí aritmetiky. Příznačné pro Hrušovy práce v tomto směru je, že se snažil vždy vypracovat teorie tak, aby se co nejvíce přiblížily školskému modelu. Ať už jde o rozšiřování číselných oborů (viz [2] a [7]) nebo o dělitelnost (viz [2], [4]).

Dílo prof. Hruši zůstane základem pro pokračovatele zejména v rozvíjení teorií vyučování matematice na školách všech stupňů.

NEJDŮLEŽITĚJŠÍ KNIŽNÍ PUBLIKACE:

- [1] *Hruša K.*: Počítání s neúplnými čísly. Praha, JČMF 1949, 180 s.
- [2] *Hruša K.*: Elementární aritmetika. Praha, Přírodovědecké vydavatelství 1953, 300 s.
- [3] *Hruša K.*: Deset kapitol z diferenciálního a integrálního počtu, Praha, NČSAV 1954, s. 208.
- [4] *Hruša K. - Balada F. - Josífek V. - Koutský K. - Malina Š.*: Aritmetika pro pedagogické instituty. Praha, SPN 1961, s. 42—65, s. 130—165.
- [5] *Hruša K. a kol.*: Metodika počtů pro pedagogické instituty, část. 1., Praha, SPN 1962, s. 37—45. Část 2., Praha, SPN 1962, s. 42—55.
- [6] *Hruša K. - Dlouhý Zb. - Rohlíček J.*: Úvod do studia matematiky, Praha, SPN 1963, s. 38—63.
- [7] *Hruša K. - Dlouhý Zb. - Mencl J.*: Aritmetika a algebra pro pedagogické instituty, I. Aritmetika, Praha, SPN 1964, s. 52—85, 113—133, 203—280.
- [8] *Hruša K. - Vyšín J. a kol.*: Vybrané kapitoly z metodiky vyučování matematice na základních devítiletých školách, Praha, SPN 1964, s. 60—171 (učební texty).
- [9] *Dlouhý Zb. - Hruša K. - Kust J. - Rohlíček J. - Taišl J. - Zieris J.*: Úvod do matematické analýzy, Praha, SPN 1965, 9—77, 383—417 s., 2. vydání 1970.
- [10] *Hruša K.*: Polynomy v moderní algebře, Praha, Mladá fronta 1970, s. 104.

TŘETÍ PRAŽSKÉ TOPOLOGICKÉ SYMPOSIUM 1971

Po dvou úspěšných pražských topologických symposiích v letech 1961 a 1966 bylo uspořádáno třetí symposium o obecné topologii a jejích vztazích k moderní analýze a algebře. Konalo se v Praze ve dnech od 30. srpna do 3. září 1971: Organizace symposia byla svěřena přípravnému výboru ve složení J. NOVÁK (předseda), Z. FROLÍK, J. HEJCMAN, M. HUŠEK, M. KATĚTOV, V. KOUTNÍK, V. PRÁK, M. SEKANINA a ŠT. SCHWARZ. Československá akademie věd, Slovenská akademie věd, Karlova universita a Jednota československých matematiků a fyziků pozvaly jako hosty symposia vynikající zahraniční odborníky v topologii a jejích aplikacích. Mezinárodní matematická unie poskytla několika pozvaným hostům ze vzdálených zemí finanční podporu na cestovné.

Do programu třetího pražského topologického symposia byly zařazeny hodinové přednášky a dvacetiminutová sdělení z nejnovějších směrů v topologii, které se rozvinuly nebo vznikly v době po druhém symposiu, tj. v období posledních asi 5 let. Jedním takovým směrem je teorie tvarů. Dalším novým směrem je nekonečně dimensionální topologie, která vzbudila značnou pozornost a zájem matematiků. Třetím směrem byla teorie kompaktních prostorů, která obohatila obecnou topologii řešením velmi těžkých problémů a řadou překvapivých výsledků. Z dalších oblastí

preferovaných na symposiu budiž uvedeno zobecnění metrických prostorů a topologické metody v teorii míry. Velká pozornost byla věnována též aplikacím topologie zejména v algebře a ve funkcionální analýze. Z těchto oborů byla přednesena řada důležitých přednášek a sdělení zahraničních i našich vědců. Pro úplnost je uveden přehled hlavních přednášek:

- R. D. ANDERSON: Some open questions in infinite-dimensional topology
M. JA. ANTONOVSKI: Несимметрические близости, равномерности и разрывные метрики
A. V. ARHANGELSKII: On cardinal invariants
S. P. ARYA: Sum theorems for topological spaces
B. BANASCHEWSKI: On profinite universal algebras
K. BORSUK: Some remarks concerning the theory of shape in arbitrary metrizable spaces
Z. FROLÍK: Topological methods in measure theory and the theory of measurable spaces
J. DE GROOT: On the topological characterization of manifolds
H. HERRLICH: A generalization of perfect maps
E. HEWITT: Harmonic analysis and topology
F. B. JONES: The utility of empty inverse limits
M. KATĚTOV: On descriptive classification of functions
K. KURATOWSKI: A general approach to the theory of set-valued mappings
S. MARDEŠIĆ: A survey of the shape theory of compacta
E. MICHAEL: On two theorems of V. V. Filipov
J. NAGATA: A survey of the theory of generalized metric spaces
A. PIETSCH: Ideals of operators on Banach spaces and nuclear locally convex spaces
V. PRÁK: Banach algebras with involution
A. K. STEINER: On the lattice of topologies
J. C. TAYLOR: The Martin compactification in axiomatic potential theory
J. E. WEST: Identifying Hilbert cubes: General methods and their application to hyperspaces by Schori and West
A. V. ZARELUA: On infinite-dimensional spaces

Vedle 22 pozvaných hostů, jejichž jména jsou uvedena v přehledu hlavních přednášek, předneslo vědecká sdělení ještě 88 účastníků symposia. Dvacetiminutová sdělení probíhala ve dvou souběžných sekcích s výjimkou jednoho dne, kdy byla přednesena sdělení ve třech sekcích. Celkem navštívilo třetí topologické symposium 158 matematiků, z toho 107 ze zahraničí a 51 z Československa. Vedle toho přijelo do Prahy ještě 28 doprovázejících osob, pro něž byl uspořádán zvláštní program.

Při hodnocení vědecké úrovně třetího topologického symposia lze konstatovat, že význam pražských topologických symposií stále vzrůstá. Je to nejen proto, že se těchto symposií aktivně účastní přední topologové světa, ale také tím, že pražská symposia poutají zájem stále většího počtu mladých vědců, jejichž práce vzbuzují zájem matematické veřejnosti. Velký význam mělo třetí pražské topologické symposium též pro nejmladší naše i zahraniční účastníky a studenty, kteří měli možnost získat přehled o současném stavu nejdůležitějších směrů v obecné topologii a podněty ke své vlastní vědecké činnosti.

Rovněž společenský program symposia vyzněl kladně. Do značné míry k tomu přispělo přijetí předních badatelů v topologii u předsedy Československé akademie věd J. KOŽEŠNIKA, přátelská beseda na ministerstvu školství a závěrečný večer na rozloučenou.

O vědecké úrovni a společenském úspěchu svědčí hlasy zahraničních vědců. Akademik K. KURATOWSKI ve svém závěrečném vystoupení řekl: „S radostí konstatuji, že podle všeobecného mínění bylo toto symposium velkým úspěchem. Bylo to skutečně setkání vynikajících vědců, setkání velkého počtu mladých velmi aktivních matematiků; zúčastnilo se ho 110 zahraničních matematiků z různých zemí a 51 českých a slovenských matematiků; nemluvě o 23 dámách, které doprovázely své manžely nebo otce a přispěly svou přítomností k atraktivnosti setkání.“

Konference nám dala příležitost vyslechnout velké množství referátů obsahujících nové výsledky. Neméně důležité bylo i to, že jsme se mohli setkat s matematiky z různých zemí a navázat nové kontakty, které přinášejí podněty pro další výzkum.

Za to vše vděčíme svým hostitelům: jejich nevšedním organizačním schopnostem a jejich laskavému pohostinství. V tomto krásném městě a v této úžasné atmosféře, kterou vytvořili, mohl člověk skutečně cítit nezapomenutelnou tradici Eduarda Čecha, zakladatele československé topologické školy.

Dovolte mi, abych vyslovil jménem zahraničních účastníků nejsrdečnější díky našim hostitelům, zejména profesorům Novákovi a Frolíkovi za jejich nesmírné úsilí, jehož výsledkem je tento skvělý úspěch třetího pražského topologického symposia.“

Další hodnocení je obsaženo v dopise adresovaném předsedovi ČSAV akademiku J. Kožešníkovi:

„Redakční a poradní rada nového časopisu „General Topology and its Applications“, které se sešly na pražském symposiu dne 1. září, dovolují si vyslovit uznání Československé akademii věd za vysoce úspěšnou organizaci a uspořádání třetího pražského topologického symposia. Všichni účastníci si uvědomují, že tři pražská symposia byla nesmírně důležitá, neboť poskytla podněty pro lepší výzkum v obecné topologii a pomohla jak svými zasedáními tak i svými Sborníky zaměřit výzkumnou činnost na nejvýznamější problémy v topologii. Pražské symposium se jasně stalo ústředním a nejdůležitějším symposiem v obecné topologii. Stává se vskutku „tradicí“, které se zúčastňuje velký počet nejlepších odborníků v obecné topologii na světě“.

Vysoký počet vynikajících sdělení a referátů přednesených v tomto roce svědčí o tom, že topologové na celém světě stále více uznávají význam symposia. Zdá se, že tento vysoký počet účastníků nynějších symposií, z něhož vyplývá i přetížení jejich programu, si vynucuje úvahu, zda by příští symposia nemohla být trochu delší, dá-li se to zařídit. Je opravdu zásluhou profesorů Nováka, Katětova a dalších členů organizačního výboru, že programy symposií dosáhly dnešních rozměrů a důležitosti. Československá akademie věd může být oprávněně hrdá na první tři pražská symposia a usilovat o to, aby její příští symposia byla ještě důležitější v topologickém světě. Tato pražská symposia poskytují určité významnou pomoc mladým matematikům a studentům, zvláště z Československa a sousedních zemí, pro jejich vedení a orientaci. Hrají také důležitou úlohu ve zvyšování postavení československé matematiky ve světě.

Průběh třetího symposia potvrzuje, že pražská symposia o obecné topologii významně přispívají k rozvoji této mladé matematické disciplíny a stávají se středem zájmu topologů. Proto všichni účastníci s radostí přijali oznámení, že se r. 1976 bude konat v Praze čtvrté topologické symposium.

Josef Novák, Praha

ZPRÁVA O USTAVENÍ MATEMATICKÉ VĚDECKÉ SEKCE JEDNOTY ČESKÝCH MATEMATIKŮ A FYZIKŮ

Po roční práci přípravného výboru matematické vědecké sekce se 21. února 1972 konalo v Praze její ustavující shromáždění za účasti 114 členů a 10 hostů. Shromáždění schválilo prozatímní organizační řád a v tajných volbách zvolilo za členy výboru B. BUDINSKÉHO, V. HAVLA, A. KUFNERA, J. KURZWEILA, I. MARKA, Z. NÁDENÍKA, J. NAGYE, B. NOVÁKA, E. NOVÁKOVOU, M. SEKANINU, T. STURMA, P. VOPĚNKU a M. ZLÁMALA. Výbor zvolil svým předsedou J. Nagye a tajemnicí E. Novákovou (oba z katedry matematiky fakulty elektrotechnické ČVUT, Technická 1902, Praha 6). V rezoluci se shromáždění vyslovilo pro přátelskou a aktivní spolupráci s pobočkami a ostatními sekcemi JČSMF, pro sjednocování tvůrčího úsilí matematiků z vysokých škol, ústavů i praxe a pro šíření stanovisek angažovaných matematiků, která by vedla v širší veřejnosti k propagaci a správnému chápání matematiky, její úlohy a jejího významu. Členové

matematické vědecké sekce uložili výboru, aby rozvíjel činnost hlavně v těchto směrech: a) zřizování, podpora a koordinace odborných skupin a komisí MVS; b) systematické informování členů MVS o aktuálních problémech matematického života v ČSSR i v zahraničí; c) využívání tiskového střediska i dalších zařízení JČSMF pro potřeby MVS; d) iniciativní úsilí o příznivé ovlivňování všech akcí, týkajících se matematiky; e) další rozvíjení záměrů, započatých přípravným výborem MVS.

Podrobnější zprávy o ustavujícím shromáždění budou uveřejněny ve členském časopisu „Pokroky matematiky, fyziky a astronomie“ 17 (1972) a v „Informacích matematické vědecké sekce JČMF“.

Zbyněk Nádeník, Praha

OBHAJOBY A DISERTAČNÍ PRÁCE DOKTORŮ A KANDIDÁTŮ VĚD

Před komisí pro obhajobu doktorských disertačních prací obhájil dne 17. února 1972 doc. RNDr. LADISLAV KOUBEK, CSc. práci na téma: „Algoritmus překladače z jazyka ALGOL 60“.

Před komisemi pro obhajoby kandidátských disertačních prací obhájili dne 14. ledna 1972 JAROSLAV PECHANEC práci na téma: „Representace předsvazků uzávěrových prostorů“, dne 26. ledna 1972 JOZEF KAČÚR práci na téma: „O existencii slabého řešení nelineárních parciálních diferenciálních rovnic eliptického typu“, SVATOPLUK FUČÍK práci na téma: „Řešení nelineárních operátorových rovnic“ a Jiří SOUČEK práci na téma: „Prostory funkcí na Ω , jejichž k -té derivace jsou míry definované na $\overline{\Omega}$ “, dne 21. února 1972 JAROSLAV SMÍTAL práci na téma: „O postupnostiach funkcí s Darbouxovou vlastností“, dne 23. února 1972 ROMAN FRIČ práci na téma: „Sekvenční struktury a jejich aplikace v teorii pravděpodobnosti“, dne 28. února 1972 PETR PŘIKRYL práci na téma: „Optimal universal approximation of Fourier coefficients in spaces of continuous periodic functions“, dne 2. března 1972 LADISLAV BERAN práci na téma: „Submodulární svazky a jejich aplikace“ a LADISLAV NEBESKÝ práci na téma: „Algebraické vlastnosti stromů“ a dne 9. března 1972 PAVEL ČIHÁK práci na téma: „Dvojnásobně stochastické matice a komparabilita měř“.

Redakce

OZNÁMENÍ

Mezinárodní matematické centrum S. Banacha ve Varšavě uspořádá od ledna do června 1973 semestr o problémech základů matematiky. Tematikou semestru bude teorie modelů, rekursivní teorie a některé otázky aplikace logiky.

Účast bude možná na pozvání. Informace poskytnete Matematický ústav ČSAV, Praha 1, Žitná 25.